

Структура дослідження:
обґрунтування актуальності і
визначення
теми дослідження, його мети,
завдання

Д-р мед.наук
Серік Сергій Андрійович
ДУ "Національний Інститут терапії ім. Л.Т.Малої НАМН України"
м.Харків

1. Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробки

есь процес наукового дослідження, у т. ч. й підготовку магістерської роботи як самостійної науково-дослідницької кваліфікаційної роботи, можна поділити на етапи:

Обґрунтування наукової проблеми, формулювання теми дослідження.

Постановка мети і конкретних завдань дослідження.

Визначення об'єкта і предмета дослідження.

Накопичення необхідної наукової інформації, пошук літературних та інших джерел відповідно до теми і завдань дослідження, їх вивчення й аналіз.

Відпрацювання гіпотез і теоретичних передумов дослідження.

Вибір системи методів проведення дослідження.

Обробка, аналіз, опис процесу та результатів дослідження, що проводилося згідно з розробленою програмою і методикою.

Обговорення результатів дослідження.

Формулювання наукової проблеми, вибір та формулювання теми дослідження – це початковий етап будь-якого дослідження. Стосовно кваліфікаційної роботи важливими є її актуальність і практична спрямованість.

При виборі теми основними критеріями мають бути її актуальність, новизна і перспективність. Формулюючи актуальність теми, слід вказати, до якої сфери діяльності або галузі знань вона належить, чим обумовлено її вибір, а також для чого і де в практиці необхідне запропоноване дослідження. Потрібно кількома реченнями висвітлити головне: суть проблеми, з якої випливає актуальність теми. Проблема в науці – це суперечлива ситуація, котра вимагає свого вирішення. Не випадково вважається, що сформулювати наукову проблему – означає показати вміння виокремити головне від другорядного, виявити те, що вже відомо і те, що невідомо науці з предмету дослідження.

Далі логічно перейти до формулювання мети дослідження, а також конкретних завдань, які необхідно вирішити відповідно до цієї мети. Це, як правило, робиться у формі перерахування (вивчити, описати, встановити, з'ясувати, запропонувати, розробити тощо).

2. Визначення об'єкта, предмета, теми дослідження

При проведенні наукових досліджень відрізняють поняття «об'єкт» і «предмет» пізнання дослідження.

Об'єктом дослідження прийнято називати те, на що спрямована пізнавальна діяльність дослідника. Це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження. Об'єкт відносно автономний і має чіткі межі. Виділяють об'єкти природні, соціальні, ідеалізовані. Досліджувати можна емпіричні (якість продукції, собівартість) теоретичні (дія закону вартості) об'єкти. На емпіричному рівні вчений має справу з природними і соціальними об'єктами, теорія оперує виключно ідеалізованими об'єктами. Усе це зумовлює істотну різницю і в методах дослідження.

Предметом дослідження є досліджувані з певною метою властивості, характерні для наукового пізнання, це визначення певного «ракурсу» дослідження як припущення про найсуттєвіші для вивчення обраної проблеми характеристики об'єкта. Один і той же об'єкт може бути предметом різних досліджень і навіть наукових напрямів.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Правильний вибір об'єкта вивчення навколишнього матеріального світу відповідно до мети дослідження сприяє обґрунтованості результатів дослідження.

Відання дослідника полягає у визначенні факторів, які впливають на об'єкт дослідження, відборі та зосередженні уваги на найсуттєвіших з них.

Фактор – це причино-наслідковий вплив на якісні і кількісні зміни в об'єкті дослідження.

поравши об'єкти наукового дослідження, його предмет і фактори визнають його параметри, тобто повноту вивчення об'єкта відповідно до мети наукового дослідження. Від достовірності визначення параметра дослідження і класифікації об'єктів значною мірою залежать результати виконаного дослідження.

Класифікація об'єктів дослідження найчастіше здійснюється за двома методами:

- 1) класифікація об'єктів за наявністю і відсутністю ознак – полягає в тому, що більшість об'єктів поділяються на два класи. Один з них має певну властивість, а другий не має її. Наприклад, витрати поділяються на виробничі (далі немає поділу) та невиробничі (пов'язані з виробництвом і не пов'язані).
- 2) класифікація об'єктів за видозміною ознак – полягає у тому, що члени поділу являють собою такі сукупності предметів, в кожній із яких загальна для всіх сукупностей ознака виявляється по особливому, з тими чи іншими варіаціями.

3. Попереднє ознайомлення з літературою та визначення головних напрямків дослідження

Рівень наукового дослідження здебільшого визначається тим, наскільки новими й актуальними є проблеми, над якими працює дослідник. Вибір і постановка таких проблем обумовлюються суб'єктивними та об'єктивними умовами.

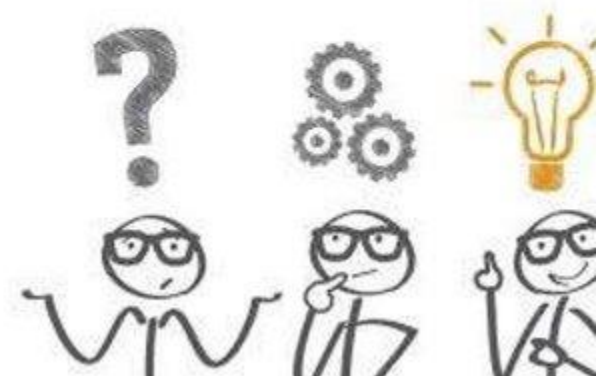
Вирішення проблеми завжди передбачає вихід за межі відомого і тому не може бути знайдене за допомогою наперед відомих правил і методів, що, однак, не виключає можливості та доцільності планування дослідження.

наукова проблема – це форма наукового мислення, зміст якої становить те, що не досліджено людиною, але потребує пізнання, тобто це питання, котре виникло у процесі пізнання або практичної діяльності і потребує відповідного науково-практичного вирішення.

Поставити наукову проблему – це означає:

розмежувати відоме і невідоме, факти, що пояснені і які потребують пояснення, факти, що суперечать теорії і котрі суперечать їй;

сформулювати питання, яке висловлює основний зміст проблеми, обґрунтувати його правильність і важливість для науки та практики; визначити конкретні завдання, послідовність їх вирішення, методи, які будуть застосовуватися.

Перед початком дослідження необхідно провести попередню роботу з метою формулювання наукової проблеми та визначити шляхи її розв'язання. Така робота може здійснюватися, наприклад, наступним чином:

Виявлення нових фактів та явищ, що не можуть пояснюватись існуючими теоріями, а також практичних проблем, які потребують наукового обґрунтування і вирішення. Попередній аналіз повинен розкрити характер та обсяг нової інформації, що спонукає дослідника до наукового пошуку та створення нових теорій;

Попередній аналіз та оцінка тих ідей і методів вирішення проблеми, котрі можна висунути на основі нових фактів та існуючих теоретичних передумов. Отже, відбувається висування, обґрунтування й оцінка тих гіпотез, з допомогою яких передбачається розв'язати проблему. При цьому не ставиться завдання конкретної розробки однієї гіпотези, а проводиться порівняльна оцінка різних гіпотез, ступеня їх емпіричної і теоретичної обґрунтованості;

Визначення мети вирішення і типу проблеми, її зв'язок з іншими проблемами. Більш повне і комплексне розв'язання проблеми передбачає наявність відповідної за обсягом та якістю емпіричної інформації, а також певного рівня розвитку теоретичних уявлень, тому досліднику дуже часто необхідно відмовитися від повного вирішення проблеми й обмежуватися вузьким або частковим варіантом;

Попередній опис та інтерпретація проблеми. Після виконання попередніх етапів створюється можливість точнішого опису, формулювання і тлумачення проблеми за допомогою наукових понять, категорії, принципів і суджень. Дослідник повинен з'ясувати специфіку зв'язку між емпіричними даними, на яких базується проблема, і тими теоретичними гіпотезами і припущеннями, котрі висуваються для її вирішення.

4.Збирання і відбір інформації для проведення дослідження.

новні принципи раціональної організації наукової діяльності – це творчий підхід до постановки та рішення проблем, наукове мислення, плановість, динамічність, колективність, самоорганізація, економичність, критичність і самокритичність, діловитість, енергійність, практичність.

Творчий підхід означає, що дослідник повинен прагнути до пояснення фактів, явищ і процесів реальної дійсності, намагатися внести щось нове у науку, тому для наукової діяльності характерною є постійна напружена розумова праця, спрямована на виявлення сутності та специфіки об'єкта і предмету дослідження.

Наукове мислення – це один із основних елементів наукової діяльності. Процес мислення відбувається у кожної людини по-різному, але значних результатів досягають лише ті дослідники, котрі постійно цілеспрямовано та наполегливо міркують, концентрують свою увагу на предметі дослідження, виявляють творчу ініціативу.

Плановість у науковій діяльності обумовлюється тим, що цей вид праці людини є складним, багатомістким, часто вимагає значних витрат часу та коштів. Плановість у науковій діяльності реалізується шляхом розробки різноманітних планів і програм, календарних графіків, блок-схем, індивідуальних планів тощо.

Колективність наукової діяльності полягає в тому, що дослідник є членом певного колективу (групи, кафедри, інституту). Він може звертатися за порадами та обговорювати одержані результати з членами цього колективу, з науковим керівником, виступати з доповідями і повідомленнями на семінарах, наукових конференціях тощо.

наукова діяльність підлягає обмеженій регламентації і нормуванню.

Організація передбачає:

відповідну організацію робочого місця із забезпеченням оптимальних умов для високопродуктивної дослідницької праці;

дотримання дисципліни праці;

послідовність у нагромадженні знань;

систематичність у дотриманні єдиної методики і технології

при виконанні однотипних робіт.

Технологія наукової діяльності. Будь-яке наукове дослідження

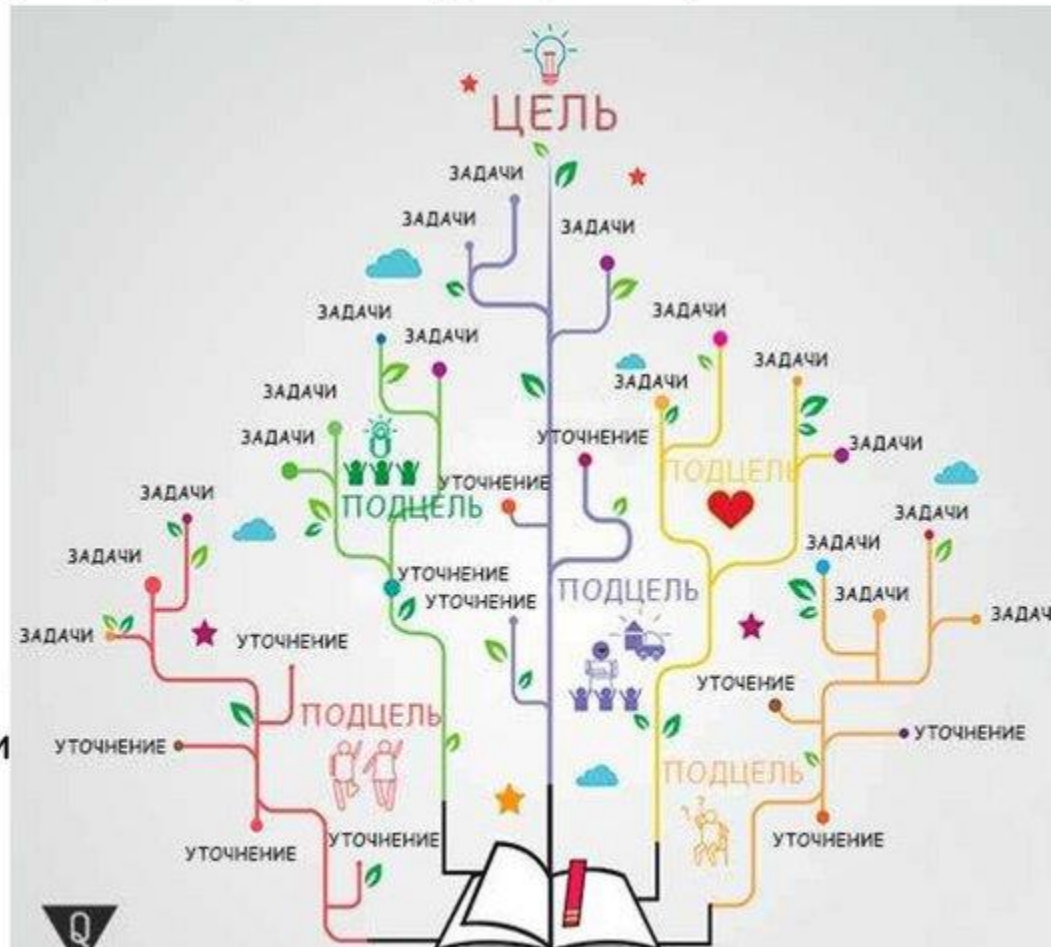
передбачає максимальне використання комплексу індивідуальних якостей дослідника, певних прийомів і способів дослідницької праці. Для ефективної наукової творчості дослідник повинен мати певні особистісні якості. Безумовно, важко знайти людину, котра мала б ці риси в повному обсязі, але потрібно прагнути їх розвивати та виховувати. Необхідна постійна робота над собою для більш повного розкриття задатків і здібностей, уваги, пам'яті, спостережливості, формування навичок наукової праці тощо.

5.Формулювання загальної і проміжної цілей дослідження.

Для виявлення і структуризації важких для розуміння та дослідження проблем, котрі характеризуються великою кількістю і складним характером взаємозв'язків, доцільно застосовувати метод "дерева цілей" або "дерева рішень". Цей метод орієнтований на формування повної та відносно стійкої структури цілей, проблем, функцій, напрямків, тобто такої структури, яка мало змінюватиметься

протягом певного терміну. Цілі (рішення) мають ієрархічний характер, при цьому цілі вищого рівня не можуть бути досягнуті, поки не досягнуті цілі (рішення) найближчого нижнього рівня. З переміщенням на нижчі рівні ієрархії цілі (рішення) конкретизуються. У процесі будови та використання "дерева цілей" або "дерева рішень" необхідно прагнути їх чітко і конкретно формулювати, забезпечити можливість кількісного чи порядкового відліку ступеня їхньої реалізації.

вирішення слабко структурованих проблем і завдань у галузі економіки, державного управління, менеджменту, при дослідженні й удосконаленні організаційних структур, проведенні наукових досліджень тощо.

процесі побудови “ дерева цілей ” як методу наукового дослідження на першому етапі необхідно:

чітко визначити і сформулювати головну мету (ціль)

визначити цілі другого порядку та завдання

дослідження;

виявити інформацію про параметри системи та

зовнішнього середовища, які досліджуються;

визначити допущення й обмеження, в межах яких

проводиться дослідження та розв’язується проблема

- 1.1. Вибір напрямку дослідження, яке планується провести.
- 1.2. Попереднє вивчення стану питання, що досліджується, в науці та практиці.
- 1.3. Виявлення суперечностей, формулювання проблеми.
- 1.4. Обґрунтування актуальності дослідження.
- 1.5. Формулювання теми дослідження.
- 1.6. Визначення об'єкта та предмета дослідження.
- 1.7. Визначення мети дослідження.
- 1.8. Формулювання гіпотези дослідження.
- 1.9. Постановка завдань дослідження.

«Що повинна робити дослідницька робота?»

1. Поділіться знаннями, які ви отримали про конкретну область дослідження, з іншими дослідниками
2. Покажіть, як ваше дослідження вписується в сучасну науку.
3. Інформувати громадськість про важливу наукову діяльність.
4. Чітко та лаконічно поясніть контекст вашого дослідження, включаючи відповідну літературу (Вступ), методи, використані для дослідження та аналізу (Методи), результати вашого дослідження (Результати), а також наслідки для цих результатів і подальших досліджень, які можуть знадобитися (Обговорення та висновок).

«Які найважливіші фактори слід враховувати під час написання дослідницької роботи?»

Дослідження, яке ви проводите, звичайно, має бути новим, своєчасним, ретельним і, сподіваюся, цікавим. Але ви також повинні передати свої наукові дослідження в *письмовій формі* — добре написана стаття значно підвищить ваші шанси бути прийнятими до журналів.

Фактори, які допомагають створити якісний текст наукової роботи:

Когерентність.

1. Усі частини вашої роботи мають надаватись у відповідному порядку.
2. Включіть у кожен розділ всю необхідну інформацію, необхідну для розуміння інших розділів.
3. Не повторюйте інформацію, якщо в цьому немає необхідності.
4. Переконайтеся, що ваші речення граматично та логічно зв'язні.

Організація

Більшість наукових статей дотримуються структури **IMRD** — переконайтеся, що правильні частини розміщено у правильному розділі (наприклад, не включайте огляд літератури в розділ «Методи»).

Introduction, Methods, Results and Discussion. Данный стандарт (шаблон) оформления научных работ был разработан в 1970-х годах и фактически стал обязательным для статей, основанных на эмпирических исследованиях.

Актуальність

1. Під час дослідження ви помітите, що є дуже багато інформації та даних, які ви **МОЖЕТЕ** включити у свій документ. Однак вам потрібно дотримуватися вказівок щодо об'єму. Тому ви повинні бути впевнені, що ви обираєте правильну кількість пунктів, на яких потрібно зосередитися для кожного розділу.
2. Наприклад, якщо ваше дослідження має 10 результатів, але для написання потрібна більша кількість сторінок, ви можете звузити ці результати лише до тих, які підтверджують вашу гіпотезу, можливо, 3-5 найважливіших результатів.
3. Те ж саме стосується Вступу, де ви повинні вибрати, яку історію, контекст і відповідну літературу включити. **Обов'язково** включайте лише ту інформацію, яка дає читачам цілеспрямоване та релевантне розуміння вашої галузі дослідження.

Ясність

- Ясність пов'язана з узгодженістю, організованістю та доречністю. Це означає, що кожен абзац і речення у вашій роботі є природними та легкими для читання та розуміння: правильна граматики, формулювання та стиль є ключовими для написання роботи, яку можна прочитати та зрозуміти як експертам, так і, можливо, неекспертам, залежно від ваших цільова аудиторія.

THE ANATOMY OF A SCIENTIFIC PAPER

